

ETXEBARRIAko SAN AGUSTIN

**BIZKAIKO ONDARE
HISTORIKOA**

www.elorrioturismo.eus

San Agustín landa paisajearen kokatzen da, herri guneeetatik urrun, Zumelegi errekaaren eskuin ertzeko ibar estu batean.

Esanahi historiko handiko eliza, milurtekoa beharbada, komunitatean bici diren kalonjeen tenplu eta komentu multzo gisa eginda izatean datza bere interesa neurri batean.

Eraikinaren historia 1053 urteraino iristen da zalantzazko dokumentu baten arabera, zeinek, *monasterio Varria* baten fundazioaz hitz egiten baitu. Datu honek pentsaerazten digu bertan beste zaharrago bat izan zela.

XII. gizaldiaren erdialdean tenplu erromaniko bat berreraiki zen, egungo gangaren enjutak betetzeko material gisa erabilitako bost harlanduk frogatzen duten bezala, teilatuaren azken konponketa egitean agertu direnak.

Baina eliza honek XVI. Gizaldiaren lehen erdialdean ezagutu zuen bere goren aldia, oraingo nabe gótico errenazentista aurreko obra guztiaren partez aldatu zela.

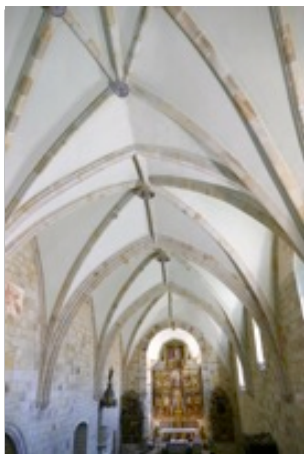
ERAIKINA

Kanpo aldetik San Agustinek harearri landu ondo kokatuz moldatzen ditu bere hormak, barruko aldetik, harlanduen itxura pintatuta gurutze irudiko motiboz apainduta dagoen bitartean.

 Bizkaia
foru aldundia
diputación foral

 elorrio

Oin.plantan honela banatzen ditu bere espazioak; nabe luze bat (azkenaren alde bat goi koru baterako), Itun Berriaren aldean ostikoen artean zabaldutako kapera bi, abside angeluzuzena eta buru aldeari erantsitako dorrea.

Harrigarriak dira nabe nagusiaren neurriak.

Jatorrian laburrago proiektatu bide zen, baina berreraikitze prozesuan zehar gehitu zitzaion azken gorputza.

Arku fajoi zorrotzek bereiztu egiten dituzte tartekak, gurutzeria ganga bat sortuz. Lehen hiru tartekoak berdinak dira –sexpartitas- eta oinetakoa bestelakoa da –*tercelete* erakoa-; guztiek medailoi giltzarri polikromatuez apainduak. Arkuak eta nerbioak bermatzen dira giza, animalia edo geometría irudietan tailatutako mentsulen ganean.

Planta angeluzuzeneko presbiterioak erdi-puntuko garaipen-arku bat dauka sarbide. Erdi-kainoi gangaz estaltzen da. Ganga Garbineren koroatzea eta aingeru musika joleak errepresentatzen dituzten kalitate gutxiko erroko estiloko fresko batez apainduta dago. Kanpoko aldetik, nabearen tartekak bat datoz teilatuaren garriera hartzen duten ostiko prismático mardulekin.

Itun Berrearen aldeko hirugarren horma-atalaren ostikoen artean papera errenazentista bat zabaltzen da Oinazetako Ama eta Cristo Etzanari opatua. Papera hau, ontzi-mensuletan bermatzen

diren giltzarriz apaindutako *tercelete* gangaz estalita dago.

Oinetatik gertu bbeste papera txikiago bat zabaltzen da, bataiatze ontzirako diseinatuta. Oratorio honetan zehar hasten da korura daraman eskailera tartea. XVIII. Gizaldiko obra barrokoa da, eta zurezko aurreko baten lekua hartzen du. Sapar-arku egiturakoa da eta kalitate oneko forjazko balaustrada batez defendatzen da.

San Agustinek hiru sarbide zeuzkan; nagusia arku zorrote bat da, tenpluaren bigarren tartean hegoalderantz zabaldua. Kontrako aldean ojiba bat dago, hesitu berria, aurrekoaren garaikoa, hau da, 1500 ingurukoa. Hirugarrena, oinetara, axiala da. Kanpanel motakoa dirudi baina jatorrian erdi-puntukoa bide zen. Azken hau errenazimenduaren garaian kokatzen da eta, beraz, cronología beranduagokoa, XVI. gizaldiaren erdialde ingurukoa.

Dorrea oin-planta karratuzko egitura eder eta trinkoa da, bi grputzetan banatuta eta cúpula octogonales amaituta. Bizkaiko arkitektura erlijiosoan tradizio handia duten atariko-dorreekin (Plentzia, Erandio, Orduña...) lotu behar da. Eraikuntzan parte hartu zuen bere garaiko euska arkitekturaren onenak; Lecuona, Ibero, Lizardi, Zuaznabar, amaitu ere Francisco Javier de Arizabaletak amaitu zuelarik 1742an.

Tenpluaren perímetro osoa zurezko arkupe batez bilduta agertzen da, estalpea abside inguruan eta hegoaldeko fatxadan bakarrik mantendu duen arren. Papera bitxi bat ere badauka, tenpluaren garaikoa (XV-XVI), sarbidea parrokiaren atarikoaz babestuta duena. Bere barnean harrizko sarcófago bi gordetzen ditu, non, tradizioaren arabera, tenpluaren fundatzaileak dautzan.

ALTZARIAK

Aurrealdean plateresco estiloko erretaula bikain bat dago, bere estiloan Bizkaiko onenetakoen barruan kokatu behar dena. Erretaularen lehen bi solairuetako erdiko etxean San Agustines irudi gotikoa dago, aurreko erretaula batekoa zena.

Testua: Iñaki Madariaga